

Téma: Předložky s,z a předpony s-,z,vz-

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor:	Mgr. Jarmila Krůtová
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.1072
Ročník:	2.
Obor vzdělávání:	Hotelnictví, Cestovní ruch, Obchodník
Vzdělávací oblast:	Český jazyk
Tematická oblast:	Slovní druhy
Vytvořeno dne:	Září 2012
Anotace:	Po promítnutí prezentace (výkladu) si mohou žáci vyzkoušet na daných cvičeních, jak látku pochopili, zda dokáží správně napsat pravopis předložek a předpon. U každého cvičení poté následuje správné řešení.

- Předložky s a z

» Předložky: předložky s a z se v písmu rozlišují podle toho, s kterým pádem se ve větě pojí.

Př.: a) *Pracovali jsme s bratrem od rána do večera.*

b) *Sundej z hodin závaží.*

Vysvětlení: a) Pracovali jsme s (kým, čím) bratrem od rána do večera

b) Sundej z (koho, čeho) hodin závaží.

Zapamatujte si!

- **Předložka s (se) se pojí se 7. pádem.**

Př.: *s bratrem, se psem, se strojem, s každým, se mnou.*

- **Předložka z (ze) se pojí s 2. pádem.**

Př.: *(jíst) z talíře, setřít pot z čela, (vstát) ze židle, ze strany, spadnout ze stromu.*

Cvičení

Na vynechaná místa doplňte správné předložky.

1. Sebral jsem _ podlahy knihy. 2. Obrázek se skládal
_ malých kostiček. 3. Anička šla _ otcem nakoupit
do obchodu. 4. Sejde _ očí, sejde _ mysli. 5. Je
všemi kamarád. 6. Nemohl _ ní spustit oči. 7. Šel _
kamarádem Ondrou na diskotéku. 8. Běžel pryč _
návštěvy a _ námi se nerozloučil. 9. Včela
poletovala _ květu na květ. 10. Byl _ prací rychle
hotov.

Řešení

- *1. Sebral jsem z podlahy knihy. 2. Obrázek se skládal z malých kostiček. 3. Anička šla s otcem nakoupit do obchodu. 4. Sejde z očí, sejde z mysli. 5. Je se všemi kamarád. 6. Nemohl z ní spustit oči. 7. Šel s kamarádem Ondrou na diskotéku. 8. Běžel pryč z návštěvy a s námi se nerozloučil. 9. Včela poletovala z květu na květ. 10. Byl s prací rychle hotov.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

• Předpony s-,z-,vz-

» Předpona s- (se-):

A) Význam směřování dohromady

Př.: sejít se, scházet se, seskupit se, shromáždit se, shledat (se), sjet se, slétnout se, sloučit, smluvit, sbírat, stočit, svinout, spojit, spoutat, shrabat, sblížit, skamarádit se...

B) Význam směřování shora dolů nebo z povrchu pryč

Př.: sejít, scházet, sletět, spadnout, sejmout, sklouznout, sestřelit, shodit, skácet, sklonit, smazat, smýt, spláchnout, sfouknout, stírat, sčesat, srazit...

C) Několik ustálených případů

Př.: schovat (se), skonat, skončit, slevit, spálit, spasit, spáchat, stěžovat si, strávit, stvořit, stýskat si, sbor...

» Předpona z- (ze-):

A) Slovesa vyjadřující výsledek děje

Př.: zaktualizovat, zautomatizovat, zorat, zúročit, zděsit se, zdřevěnět, zfilmovat, zformovat, zkalit, zkombinovat, ztichnout, ztížit, zpozorovat, zkřivit, zmýlit (se)...

B) Slovesa dokonavá se tvoří přímo z podstatných a přídavných jmen

Př.: ocel – zocelit, viditelný – zviditelnit, temný – ztemnět, dokonalý – zdokonalit, hudební – zhudebnit, pestrý – zpestřit...

C) Několik ustálených případů

Př.: zhostit (se), zkoumat, zkoušet (zkouška, zkusit), zpívat (zpěv, zpěvák), zpověď (zpovědník), zpytovat, způsob (způsobit, způsobný), zřídit, ztepilý...

» **Předpona vz-:**

Předponu vz- píšeme u sloves s významem směrem vzhůru.

Př.: vzlétnout, vzhlédnout...

Cvičení

Na vynechaná místa doplňte správné předpony.

1. Lidé se _hromáždili na náměstí.
2. Petr _bíral byliny.
3. _bor _píval krásné písničky.
4. Na podzim jsme _hrabali veškeré listí.
5. Letadlo _létlo vysoko do nebe.
6. Jablko _červenalo a _padlo na zem.
7. Těleso _kapalnělo.
8. Na obloze jsme _pozorovali světelný úkaz.
9. Na _koušce _nervózněl.
10. Při _povědi _pytoval svědomí.

Řešení

- 1. Lidé se **shromáždili** na náměstí.
- 2. Petr **sbíral** byliny.
- 3. **Sbor** **zpíval** krásné písničky.
- 4. Na podzim jsme **shrabali** veškeré listí.
- 5. Letadlo **vzlétlo** vysoko do nebe.
- 6. Jablko **zčervenalo** a **spadlo** na zem.
- 7. Těleso **zkapalnělo**.
- 8. Na obloze jsme **zpozorovali** světelný úkaz.
- 9. Na **zkoušce** **znervózněl**.
- 10. Při **zpovědi** **zpytoval** svědomí.

- Zdroje:
- HLAVÁČOVÁ, Eva a kolektiv. *Rozbor vět a souvětí s poučením a klíčem*. Blug, ISBN 80-7274-954-4
- Kolektiv pracovníků Ústavu pro jazyk český AV ČR. *Pravidla českého pravopisu*. Fortuna. Praha, 2004. ISBN 80-7168-679-4.
- KVAČKOVÁ, Jaromíra. *Opakujeme češtinu v 9. ročníku, 1. díl*. Nová škola: Brno 2006, ISBN 80-7289-073-5